

HRVATSKI *glasnik*

Godina XXV, broj 13

2. travnja 2015.

cijena 200 Ft

*„Ni život ni smrt ne pripada meni
a sam tek onaj koji je u sjeni
Onoga što u vremenu se
Ovremeni”*

Mak Dizdar

Foto: Timea Horvat

Pasionska baština

4. – 5. stranica

Ususret Uskrsu

10. stranica

„Majka (triput) Divna

12. stranica

Komentar

„Učinite to sami, čovjek čovjeku“

Približavamo se kraju korizmenog razdoblja, samo su nekoliko dana do Uskrsa, u tom ponovno imamo priliku prisjetiti se Kristove muke, križnog puta i njegove žrtve. Možda je u slavljenju Uskrsa najljepše vrijeme upravo korizmeno čiji je moto zapravo pokajati se, istražiti svoje slabosti, nedostatnosti kako bismo blagdan obnove vjere očekivali pročišćeno, obnovljeno i nastavili svoj životni put k dobroti. Korizma je vrijeme u kojem preispitamo sebe da bismo bili svjesni svojih slabosti, da težimo dobroti, to je vrijeme, kada želimo više pomoći drugima, onima koji nose teške križeve tijekom života, ima ih dosta. Sjetimo se tek onih koji boluju od teških bolesti, ili žive u vrlo teškim okolnostima ili onih koji su pretrpjeli veliku duhovnu bol. U ovo korizmeno vrijeme još više me pogađa kada iz tjedna u tjedan u vijestima čujem o velikim prijevarama, o pronevjeri, manipulacijama (brokerske tvrtke, korupcija), o ljudima koji su toliko pohlepni, toliko im je važno materijalno dobro da čak pogaze i uskraćuju druge ljude. Ujedno ih promatram i sažaljenjem, jer su postali zarobljenici pohlepe, zarobljenici žudnje za sve većom imovinom, materijalnim dobrom, ali nikada se ne mogu zasititi. Mnogi to promatraju izvana i misle koliko je svijet pokvaren, i misle da se tu već ne može učiniti ništa, nekima čak možda prijeđe preko glave i to zašto da ja budem pošten kad ni drugi nisu? Ipak, dođe se i do toga kada nam se srce smije, jer se sretnemo s ljudima koji shvaćaju poruku korizme i Uskrsa, koji bezuvjetno čine dobra djela, vole drugoga i pomažu onima kojima je to najpotrebnije. U jednoj emisiji za mlade na HRT-u neki mladi sudionik razgovora ispričao je kako je prije nekoliko godina veoma želio promijeniti svijet, dok nije shvatio da će promjena svijeta doći od promjene samoga sebe. Majka Terezija ovako je rekla: „Ljubav počinje u našim domovima“, te da „Mi osjećamo da je sve što radimo samo kap u oceanu. Ali ocean bi bio manji da nema te kapi.“ Dakle, i mi sami možemo učiniti nešto za bolji svijet ako ne zaboravljamo da smo i mi sami u tome svijetu, da se sve kreće od nas samih. Stara mudrost kaže da je najbolji način za promjenu svijeta mijenjati sebe. Naša vlastita promjena mogućnost je koja pokreće i čini svijet ljepšim. Mijenjamo se kroz razne životne situacije, kroz međuljudske odnose i kroz naš odnos prema životu. Potisnuti svoju sebičnost, pohlepu, zavist i druge loše navike, odreći se vlastite sebičnosti konkretan je poziv na promjenu čovjeka, a samim time i društva u kojemu živimo. Ovisno o pristupu, učimo postajati boljim osobama. Korizma i Uskrs nas želi podignuti na naše pravo ljudsko dostojanstvo, želi nas usmjeriti prema onome što je zapravo bit života i sreće. Neka nam Isusovo uskrsnuće svima nama bude nadahnuće za dobra djela. „Ne čekajte vođe; učinite to sami, čovjek čovjeku“, kao što je to rekla i činila svojim vlastitim dobrim djelima Majka Terezija.

beta

Glasnikov tjedan

Nakon razmatranja Muke Isusove, na satu vjeronauka, upita vjeroučitelj djevojčicu: – Da si ti sama na svijetu, bi li Krist umro samo za tebe? – Ne, ne bi! – odgovori djevojčica. – Kako ne bi? – nezadovoljno će župnik. – Da sam ja sama na svijetu, odgovori djevojčica, ne bi bilo nikoga tko bi Isusa prikovao na križ.

Cvjetnica ili nedjelja muke Gospodnje jesu »velika vrata« za ulazak u Veliki tjedan u ko-

soban shvatiti ljepotu svijeta i suosjećati s njegovom krhkošću. U tom pogledu uočava se sam pogled Božji na ljude koje ljubi i na stvorenje, djelo njegovih ruku«, poučio je vjernike Sveti Otac.

U Velikom smo tjednu što smo ga započeli Cvjetnicom, razmatranjem temeljnog misterija kršćanske vjere, muku, smrt i uskrsnuće, koje je Sin Božji

podnio zbog nas koji smo ga osudili. Oprostio nam je i on i Otac nebeski te nam podario nadu kroz uskrsnuće vlastitoga sina, i u našem uskrsnuću. Isusa dočekuju kao pobjednika prilikom njegova ulaska u Jeruzalem, on ulazi skromno, a oduševljeno mnoštvo koje ga pozdravlja, nakon nekoliko dana oslobađa Barabu te njega razapinje na križ kao najgoreg razbojnika.

I danas vapimo »Spasi nas« jer žudimo za životom, radosti, u našim broj-

Nakon razmatranja Muke Isusove, na satu vjeronauka, upita vjeroučitelj djevojčicu: – Da si ti sama na svijetu, bi li Krist umro samo za tebe? – Ne, ne bi! – odgovori djevojčica. – Kako ne bi? – nezadovoljno će župnik. – Da sam ja sama na svijetu, odgovori djevojčica, ne bi bilo nikoga tko bi Isusa prikovao na križ.

jemu Isus ide ususret »vrhuncu svoga zemaljskoga života«, Isus ulazi u Jeruzalem da bi dovršio ono što piše u Svetome pismu i da bi »bio obješen na drvo križa, prijestolje s kojega će zauvijek kraljevati, privlačeći k sebi čovječanstvo svakoga doba i nudeći svima dar otkupljenja«. Mnoštvo koje mu se pridružilo na putu, u njemu želi vidjeti Mesiju, te mu je pri ulasku u Jeruzalem uzvikivalo »hosana« i tim poklikom blagoslova, »himan veselja izražava jednodušno uvjerenje da je u Isusu Bog pohodio svoj narod i da je konačno došao priželjkivani Mesija«. Mnoštvo Isusu kliče i »blagoslovljen«, a po njemu je blagoslovljeno i cijelo čovječanstvo, koje je ujedinjeno i kao da je »ogrnuto ogrtačem božanskoga blagoslova, blagoslova koji sve prožima, sve podupire, sve otkupljuje, sve posvećuje«. Već se u tome vidi Cvjetnična prva velika poruka: poziv da se ispravno gleda na cijelo čovječanstvo, na narode koji čine svijet, na različite kulture i civilizacije. »Pogled što ga vjernik dobiva od Krista, blagoslovni je pogled: to je mudar pogled pun ljubavi, spo-

nim lutanjima, greškama, i obožavanju lažnih istina. Godinama sve teže ili lakše u vjeri shvaćamo neminovnost zemaljskoga kraja, smrt. I danas su toliko glasni, najglasniji oni koji viču »Raspni ga!«, piše mons. Marinko Mlakić, te dodaje: Cvjetnica i Veliki tjedan nam o svemu tome govori; ali ne nekakvim uopćenim, hladnim i nerazumljivim govorom. Ona nam govori jednostavno, živo i sasvim stvarno. Ona nam priča o Isusu Kristu, Sinu Božjem koji nam zbilja »dolazi u ime Gospodnje«. Raspeti Isus na križu, potpuno predan volji Očevoj i ustrajan da na mržnju odgovori opraštanjem, naš je Mesija – Spasitelj. On je Sin Božji koji je napustio nebesa i došao k nama kao pravi čovjek; ulazi u našu patnju; zajedno s nama i za nas trpi sve do smrti na križu uvjeravajući nas da sve to ima smisla. On »silazi nad pakao« svih naših prokletstava.

Umjesto nas staje pred strahotu grijeha, patnje i smrti te nas smrti predane oslobađa za mir i radost u nebeskoj baštini.

Branka Pavić Blažetin

Gradišće glasalo „za“

Prvi korak prema utemeljenju Hrvatskoga školskoga centra u Sambotelu

Prvi informativni razgovor u svezi s osnivanjem Hrvatskoga školskoga centra u Sambotelu je bio skupapozvan 4. marčijuša, u srijedu, u sjedištu gradske Hrvatske samouprave, kade su zastupnici Gradišća s predstavnicima Hrvatske državne samouprave dogovorili da slijedi još jedno spravišće na kraju prošloga miseca, kad je jur tribi odlučiti, želji li ova regija, spodobno kot u Budimpešti, Pečuhu i Santovu, svoj odgojno-obrazovni centar. Razlog tomu je da sad se nudi prilika za to, uz znatnu državnu i gradsko-političku potporu. Tako da skup imao je svoju zadaću 23. marčijuša, u pondiljak otpodne, još jednoč u Sambotelu, u nazočnosti Ivana Gugana, predsjednika HDS-a, i Gabora Győrvárija, ravnatelja Hrvatskoga školskoga centra Miroslava Krleže u Pečuhu.

Iako u znatno manjem broju kot na prvom sastanku, došli su skupa na početku prošloga tajedna predsjednici hrvatskih samoupravov, pojedini načelnici naših sel, odgojiteljice ter učiteljice da se izjasnu, po njevom mišljenju ka odluka je dobitna, ako ide rič za osnivanje Hrvatskoga školskoga centra u Gradišću, sa sjedišćem u Sambotelu. Laslo Škrapić, predsjednik Hrvatske samouprave dotič-

noga grada je nazočne upoznao s tom činjenicom da su na brzinu uspjeli skupasabrati sedamdeset potpisov od sambotelskih roditeljev ki bi dali u budućnosti svoju dicu upisati u takov školski centar, od čuvarnice do gimnazije. S tim je sambotelski funkcionar i naglasio, jedinstvena je šansa da se napravi školsko središće, ali k tomu je potribno proširiti i napraviti malo veću propagandu. Ivan Gugan, predsjednik HDS-a, dao je svim na znanje da iz Staroga Grada i Kemlje nisu mogli ta dan dojtiti u Sambotel, ali podržavaju projekt s tim da smatraju nevjerojatnim da iz sjevernoga djela Gradišća bi dostali dicu u tom školskom centru. Potom je spomenuto, kako je HDS u medjuvrjmenu dostao još jedno pismo s nakanom sambotelske Gimnazije Sv. Norberta Premonstratskoga, ka bi sa sličnom inicijativom prikzela hrvatsku grupu u čuvarnici, a hrvatski razred bi pokrenula u njevoj osnovnoj školi, kot alternativnu mogućnost hrvatskoga podučavanja. – Na ovo pismo još nismo odgovorili jer htjeli smo najprije pogledati, što ćete vi reći na tu inicijativu da u našim okvirima radi škola u Sambotelu – je rekao HDS-ov predsjednik.

Vince Hergović, načelnik Plajgora, je nadođao da ovu mogućnost tako vidi ku Gradišćanski Hrvati ne smu propustiti, a Rajmund Filipović, predsjednik Društva gradišćanskohrvatske mladine u Ugarskoj, je izjavio da ako je na jednom mjestu volja, želja, a i pinezi, to je najbolje rješenje za utemeljenje takovoga centra. Helena Gerenčer-Devai, odgojiteljica hrvatske grupe u sambotelskoj čuvarnici «Čarobni dvorac», naglasila je da u minulih sedamnaest ljet nigdar nisu imali probleme s upisom dice, štoveć mališanov bi bilo još i više, samo mjesta nij' u hrvatskoj grupi. Agica Sárközi, ravnateljica Dvojezične škole «Mihovil Naković» u Koljnofu, je dodala: – Svi imamo svoje koncepcije svoje misli, kako bi nešto napravili, ali mi Gradišćanski Hrvati moramo kola vluči u jedan smjer. To nije pitanje. Prošli put smo imali malo burniju raspravu, sve je došlo van, od čega se bojimo, što more biti negativno, ali ako već imamo tu šansu i mogućnost u našoj regiji, a i grad podupira inicijativu, ne smimo mi biti protiv! Kristina Glavanić, načelnica Narde, je ujedno i pedagoginja nimškoga jezika u jednoj sambotelskoj stručnoj školi, naglasila je da će se morati svi boriti za

svako dite, pokidobće hrvatska gimnazija jur peta biti u Sambotelu, a tribi je na vrime začeti s lobiranjem i marketingom u interesu ovoga centra. Rečeno je i to da velika će ovde biti odgovornost manjinskih samoupravov, pedagogov i stručnjakov da na kraju se dostane kvalitetna škola i kvalitetna hrvatska nastava s puno dice. Štefan Krizmanić, načelnik Hrvatskoga Židana i predsjednik HS-a

Željezne županije, i ovput je dao glas svojoj skeptičnosti i rekao da i dalje tako drži da nije realno osnivati školski centar u Sambotelu. – Ne morem na se zeti odgovornost ove odluke i vjerojatno ću morati dati i otkaz na županijskoj funkciji i predsjedništvo prikdati takovomu človiku ki u ovoj inicijativi vjeruje – čuli smo riči židanskoga predsjednika. Agica Jurašić-Škrapić, načelnica Petrovoga Sela, je podilila svoje veselje sa skupom zbog toga da ipak većina nazočnih misli da tribi je krenuti na putu utemeljenja odgojno-obrazovni centar, jer da je Hrvatom neophodno da sami imaju u svojoj ruki hrvatsku školu. Dvourna rasprava je završena sa skupnim glasovanjem za „da“. Kako je Ivan Gugan rekao, s tim su dobili dozvolu da sve to prenesu skupščini, i u slučaju potpore, začmu pregovore s ministarstvi i mjerdavnimi političkimi tijelami u gradu Sambotelu. Churchillov poznati citat «Ne morem ništ drugo obećati, samo krv, napore, pot i suze» odnosio se je i na djelovanje u dojdūći miseci oko skrbi ovoga školskoga središća.

Pasionska baština 2015 u Santovu

Hrvatski korizmeni i uskrсни obiĉaji – muka kao nadahnuće, kao temelj i oslonac hrvatske kulture i kulture uopće

Jozo Ćikeš, predsjednik Udruge Pasionska baština Zagreb

U suorganizaciji Zornice nove, santovaĉke Hrvatske samouprave i zagrebaĉke Udruge Pasionska baština, a supotpomom Saveza Hrvata u Maĉarskoj i Hrvatske samouprave Baĉko-kiškunske Źupanije, 14. oŹujka ove godine, na temu *Hrvatski korizmeni i uskrсни obiĉaji* ustrojen je okrugli stol III. PASIONSKA BAŠTINA u Maĉarskoj. Naime, nakon Peĉuha i Mohaĉa, Pasionska baština prireĉena je u Santovu, i to u lijepo ureĉenim prostorijama KnjiŹnice, informacijskog i društvenog prostora mjesnoga doma kulture.

Uime domaćina okupljene je pozdravio predsjednik santovaĉke Hrvatske samouprave Stipan Balatinac, posebno se osvrnuvši na ĉinjenicu da se ove godine

obiljeŹava 300. obljetnica Santovaĉke Źupe (1715. – 2015.).

Svojom nazoĉnošću priredbu su uveliĉali generalna konzulica Republike Hrvatske u Peĉuhu Vesna Haluga, dopredsjednica HDS-a Angela Šokac Marković, predsjednik Saveza Hrvata u Maĉarskoj Joso Ostrogonac i predsjednik Hrvatske samouprave Baĉko-kiškunske Źupanije Joso Šibalin. Kao glavna organizatorica, program ovogodišnje Pasionske baštine najavila je Milica Klaiĉ Taraĉija, koja se ukratko osvrnula na suradnju s istoimenom udrugom i hrvatskim zajednicama oko zajedniĉkoga projekta.

Predsjednik zagrebaĉke Udruge Pasionska baština Jozo Ćikeš izrazio je ĉast i zadovoljstvo Źto mogu gostovati prvi put u Santovu, a treći put meĉu Hrvatima u Maĉarskoj. Kako uz ostalo reĉe, svojim djelovanjem u proteklih 25 godina pokazali su da je pasionska baština itekako vrijedna pozornosti, na ĉemu stoji cjelokupna europska kultura i europska kulturna baština, da su Muka

Sudionici okrugloga stola

i uskrснуće Kristovo temelj i oslonac, zapravo izvorište svih kulturnih manifestacija ili onoga Źto se na tu temu stvaralo i raĉalo.

– Zato je i u Somboru organizirani skup na temu kulturne pasionske baštine s geslom Muka Kristova nepresušno nadahnuće hrvatske kulture odnosno kulture uopće, a mi se u prvom redu bavimo hrvatskom kulturom. To je razlog i za današnji susret jer na poseban naĉin Źelimo posvetiti pozornost Hrvatima izvan domovine. Smatramo da je to i izvršavanje i neke naše ustavne obveze brige, skrbi za Hrvate izvan domovine, a druga bitna odrednica jest ĉinjenica da sve više otkrivamo koliko tog neuništivog, zajedniĉkog meĉu nama Hrvatima u Hrvatskoj i Hrvatima izvan Hrvatske struji zajedniĉkog i koliko nas to povezuje. Tu globalnu, jedinstvenu hrvatsku sliku, hrvatske kulture i hrvatske pasionske baštine osjeĉamo na svim prostorima, i u Bosni, i u Boki, u Vukovaru, posljednji put i u Istri. Do sada smo izdali devet zbornika i oko pet tisuća stranica objavili. Nadam se da će treći izroditi i ĉetvrti susret. – naglasio je uz ostalo predsjednik Udruge Pasionska baština.

Nazoĉne sudionike okrugloga stola, Hrvate iz Hrvatske, Srbije i Maĉarske te sve posjetitelje pozdravio je santovaĉki Źupnik Imre Polyák, biskupski vikar za narodnosti Kalaĉko-keĉkemetske nadbiskupije. Kao dušobriŹnik Źupne zajednice, uz ostalo je naglasio

Milica Klaiĉ uime Zornice nove pozdravlja sudionike i goste.

kako Muka Kristova sjedinjuje ulogu kriŹa, postaja kriŹnoga puta i predmeta kao simbola, te oblike poboŹnosti koje nalazimo u liturgiji, ali i u puĉkim tradicijama. Naglasio je da su ove poboŹnosti od iznimnog znaĉenja i u pogledu vjerskog Źivota i liturgijskom te jeziĉnom pogledu. Izraz suĉuti ima vaŹnu ulogu i u ljudskim odnosima. I Bogu kao osjeĉajnom srcu godi kada mi ljudi ne zaboravljamo kako je on, utjelovljen u ljudskom tijelu, primio muku za nas.

– Prisjeĉajuci se toga, podiŹemo kriŹeve, poklonimo se, prekriŹimo, pogotovo u vrijeme korizme i za vrijeme obavljanja poboŹnosti kriŹnoga puta. U velikom tjednu za vrijeme korizme i pokore drŹimo se discipline, suzdrŹavamo se buĉnih zabava, ukljuĉujemo se u liturgijsku i narodnu tradiciju. Smatram to vaŹnim u pogledu jeziĉnom, kulturnom i tradicijskom, a sve ono zbog ĉega se okupljamo, sve Źto se vezuje za pasionski sadržaj, bez vjerskog sadržaja postaje nepojmljivo i nerazumljivo za sadašnje i buduće naraštaje.

Preko zanimljivih i nadahnutih izlaganja sudionika okrugloga stola predstavljen je dio bogate hrvatske kulturne i pasionske baštine. Uz kratak povijesni pregled naselja, posebno pak santovaĉkih Hrvata i njihova vjerskog Źivota danas, Stipan Balatinac

(Santovo) svojim izlaganjem *Bogoslužje, crkveni obredi i pjevanje Muke na hrvatskome jeziku za Uskrs* predstavio je vjerski život i njegovu ulogu u očuvanju vjerske, nacionalne i jezične samobitnosti santovačke hrvatske crkveno-vjerske zajednice. Marija Šeremešić (Sombor) ukratko je prikazala rad Udruge građana Urbani Šokci, a izlaganjem pod naslovom *Korizmeno ruho* i tradicijsku nošnju šokačkih Hrvata u Bačkome Monoštoru. Profesor Stjepan Pepelnjak (Zagreb) s naslovom *Korizmeni sadržaji i arhaične popijevke Prigorja i Zagorja* predstavio je tradicionalizam resničke kulture, uza sudjelovanje članova Folklornog ansambla Žuna iz Bedekovčine, posebno arhaičnih napjeva *Gorko plače Gospa sveta, Vozila se Marija, sedam Marijinih žalosti, Naš se Jezuš gore stal*. Svojim izvedbama i prepoznatljivom nošnjom članovi Folklornog ansambla Žuna iz Bedekovčine oduševili su okupljene. S obzirom da zbog drugih obveza nije mogao nazočiti, izlaganje Đure Frankovića *Glasnici Isusove smrti u pučkim molitvicama Hrvata u Mađarskoj. Pijetao i apostoli koji prenose glas jecajućoj Mariji* pročitala je članica Zaklade „Zornica“ Mira Grišnik.

Nakon okrugloga stola u predvorju doma kulture otvorena je izložba fotografija Anite Mandić i Akoša Kolar s naslovom *Križevi*. Profesor pečuške Hrvatske škole Miroslava Krležje Akoš Kolar fotografijom se bavi od završetka studija, a svoju je ljubav i znanje o vizualnom izričaju prenio i na svoje učenike. Voditelj je Fotokluba, te autor više samostalnih i skupnih izložaba. Premda fotografija zaustavlja svaki trenutak u vremenu, njegova je intimna orijentacija usmjerena prema segmentima ljepote prirode, on želi fotoaparatom dokumentirati svijet i događaje oko sebe. Anita Mandić pak, okružena poslovnim svijetom, svoju davnu ljubav, još od osnovne škole, ljubav prema fotografiranju, pretače u fotografije. Rado slika stvari koje ju okružuju, ali posebice rado portretira ljude koji svojim bitkom obilježavaju prostor oko sebe.

KUD „Žuna“ iz Bedekovčine predstavio je arhaične korizmene i uskrsne napjeve iz Resnika.

«Supružnici Anita i Akoš i zajedno stvaraju sugestivni i prelijepi svijet umjetnosti fotografije i omogućuju nam i ovom izložbom da ga zajedno podijelimo.» Križevi krajputaši, križevi na grobljima, kalvarijski križevi odabrani su za ovu prigodnu izložbu, kroz subjektivni pogled autora.

Nakon izložbe održan je koncert. Crkveni pjevački zbor santovačkih Hrvata izveo je tri korizmene pjesme: *Stala plačuć tužna mati, Jerusolim grad sav i Moj Isuse, raskriljujem k tebi ruke*. Folklorni ansambl Žuna iz Hrvatske, iz Bedekovčine, izveo je arhaične napjeve resničke kulture.

Spomenuti Ansambl osnovan je 1993. godine u Bedekovčini

Marija Šeremešić predstavlja korizmeno ruho šokačkih Hrvata iz Monoštora.

županiji, smotrama te međunarodnim festivalima folklor. Do sada je sudjelovao na festivalima u Poljskoj, Slovačkoj, Češkoj, Bugarskoj, Makedoniji, Portugalu, a 2006. godine gostovao je u SAD-u (Ohio). Ove godine obilježava 22 godine neprekidnog rada.

Na kraju pasionske baštine, na poticaj Hrvatske samouprave, santovački su se Hrvati prisjetili dvojice istaknutih prosvjetnih i društvenih, odnosno crkvenih djelatnika. S jedne strane istaknutog rodoljuba, pedagoga, utemeljitelja santovačke Hrvatske škole i istraživača kulturne i književne baštine santovačkih i bačkih Hrvata, Stjepana Velina (12. ožujka 1920. – 24. ožujka 1985.) prigodom 95. obljetnice rođenja i 30. smrti, a s druge dugogodišnjega župnog kantora, orguljaša i pjevača Stipe Kovačeva (21. kolovoza 1938. – 26. travnja 1995.), prigodom 20. obljetnice njegove smrti, koji je više od četrdeset godina, od svoje 14. godine pa sve do smrti služio hrvatsku i mađarsku crkveno-vjersku za-

Crkveni pjevački zbor santovačkih Hrvata

jednicu, te pridonio očuvanju i njegovanju materinske riječi, a time i vjerske i nacionalne samosvojnosti dviju župnih zajednica, hrvatske i mađarske. Uz to bio je zaslužan i za očuvanje crkvenoga pjevačkog zbora hrvatske zajednice, pjevanja Muke, drugih pobožnosti i obreda na materinskome hrvatskom jeziku.

S. Balatinac

DUŠNOK

Pokretanje postupka za proglašenje gradom

Zastupničko vijeće Samouprave sela Dušnoka na sjednici 20. siječnja ove godine odlučilo je o pokretanju postupka proglašenja gradom. Potvrdivši prijašnju odluku broj 67/2014. od 18. studenog, odlučilo je da prema Zakonu o samoupravama Mađarske odnosno prema Vladinoj uredbi broj 321/2012. od 16. studenoga, pokreće postupak proglašenja Dušnoka gradom. Ujedno uzima na znanje da su Hrvatska, Njemačka i Romska narodnosna samouprava svojim odlukama izrazile suglasnost s pokretanjem narečenog postupka, te da podupiru predaju pokretanja područne organizacije. Zastupničko vijeće se prima da će, bude li Dušnok proglašen gradom, obavljati obveze propisane za gradske samouprave i njihove organe te im osigurati organizacijske i personalne uvjete. Ovlaštilo je načelnika da dokumentaciju pokretanja postupka proglašenja gradom putem Vladinog ureda Bačko-kiškunske županije podnese nadležnom ministru.

Prema Zakonu o samoupravama, status grada može se dati samoupravi naselja koja ima područnu ulogu, čija razvijenost dostiže prosječnu gradsku razinu. Prema Vladinoj uredbi pri pokretanju postupka proglašenja gradom samouprava naselja detaljnim vrednovanjem predstavlja razvijenost naselja, područnu ulogu, pri čemu se propisuje da se vrednovanje mora napraviti prema ovome: mjesto naselja u područnoj mreži naselja, glavna obilježja razvoja, povijesne, društvene vrijednosti, tradicije; stanovništvo, obilježja demografskog, društvenog ustroja; gospodarska razvijenost, ustrojstvo naselja, važnija gospodarska društva,

Zgrada osnovne škole u središtu naselja

trgovinske, uslužne funkcije, područni utjecaj narečenoga, obilježja odmora, turizma i ugostiteljstva; gospodarska aktivnost, zaposlenost u naselju, područna gibanja, obilježja dnevne migracije, obrazovanost; infrastrukturna i komunalna razvijenost: opskrbljenost vodom, kanalizacija (čišćenje, održavanje i odlaganje otpadnih voda), redovito skupljanje i odlaganje otpada, način grijanja, obavješćivanje; obilježja prometa: priključenost državnoj prometnoj mreži (cestovnoj i željezničkoj), prilike dostupnosti

selja, obilježja stambenih prilika), njegovo mjesto i uloga prema prihvaćenome županijskom razvojnom planu i planu prostornog uređenja; ustanove naselja, posebno obilježja onih koja obavljaju područne zadaće, ponajprije na polju obrazovanja, kulture, znanosti, istraživanja, zdravstvene i socijalne skrbi, drugih usta-

Načelnički ured

naselja, društveni promet unutar naselja, cestovna izgrađenost, omjer cesta s čvrstom podlogom, izgrađenost biciklističkih staza; ustrojstvo naselja, građevni okoliš (središte na-

selja, jednako kao i na polju javne uprave i redarstva; intelektualni, kulturni, športski život, društvena organiziranost, djelatnost civilnih udruga, područni utjecaj narečenoga; prikaz imovine i gospodarenja naselja, veze na polju udruživanja, rad na područnoj organizaciji.

Kapelica u marijanskom svetištu na dušnočkoj Vodici zvanoj Marijin virić

„PISANICA OD SRCA“ PEČUHU

Koprivničko-križevačka županija i njezina turistička zajednica, u suradnji s Generalnim konzulatom Republike Hrvatske u Pečuhu, jučer su poklonili Pisanicu od srca žiteljima i posjetiteljima toga grada. Ispred gradske vijećnice upriličen je prigodni program u kojem su sudjelovali tamburaški orkestar i pjevački zbor Hrvatskoga školskog centra Miroslav Krleža iz Pečuha. Nazočne je pozdravila generalna konzulica Republike Hrvatske u Pečuhu mr. sc. Vesna Haluga, a zamjenik župana Koprivničko-križevačke županije prof. Ivan Pal i pečuški gradonačelnik dr. Zsolt Páva zajedno su raskrili Pisanicu od srca koju su oslikali Josip Gregurić, Đuro Jaković, Stjepan Pongrac i Zlatko Štrfiček. Svečanosti su nazočili i ravnatelj predstavništva Hrvatske turističke zajednice u Budimpešti Marin Skenderović, te Mišo Hepp, glasnogovornik Hrvata u Mađarskom parlamentu. Brojni posjetitelji na Széchenyijevu trgu sa zanimanjem su razgledali Pisanicu na koju su naši slikari ukomponirali i prepoznatljive simbole grada Pečuha. Projekt je ostvaren uz financijsku potporu Hrvatske turističke zajednice.

Prije ove svečanosti održan je radni sastanak u prostorijama konzulata Republike Hrvatske. Uz konzulicu Vesnu Haluga, u razgovorima sudjelovali su i predstavnici Hrvata u Mađarskoj: Ivan Gugan, predsjednik Hrvatske državne samouprave, Branka Blažetin, glavna i odgovorna urednica Medijskog centra Croatica, i Mark Gervary, predsjednik Mađarsko-hrvatske trgovačko industrijske komore. Koprivničko-križevačku županiju, uza zamjenika župana Ivana Pala, predstavljali su Zdravko Mihevc, Vesna Peršić Kovač, Vladimir Šadek i Krešimir Blažek. Pošto su ih domaćini upoznali sa životom i aktiv-

nostima članova hrvatske manjine u Mađarskoj, s posebnim osvrtom na Pečuh, poveo se razgovor o mogućnostima buduće suradnje. Želja konzulice i predstavnika hrvatske manjine jest da budu predstavljeni žiteljima Koprivničko-križevačke županije, kako bi se upoznali s njihovim radom na očuvanju tradicije, običaja, hrvatskoga jezika i pisma u vremenu sveopće globalizacije.

Neke od zamisli ostvarit će se već ove godine (sudjelovanje jednog KUD-a na Bakinoj škrinji; Martinje u Mađarskoj), a generalna konzulica izrazila je želju da 2016. g. Koprivničko-križevačka županija kao gostujuća županija obilježi Dan državnosti Republike Hrvatske u Pečuhu. Osim zajedničkih turističkih, kulturnih i športskih projekata, velika je mogućnost stvaranja dobrih gospodarskih odnosa.

-mcc-

Generalna konzulica Vesna Haluga, dožupan Ivan Pal i gradonačelnik Zsolt Páva

PEČUH

Narodnosni savjet

Pečuh je jedan od rijetkih gradova, naselja u Mađarskoj, u kojem od početka narodnosnog samoupravljanja od 1994. godine (održanih nakon prihvaćanja Zakona o nacionalnim i etničkim manjinama 7. srpnja 1993. godine) i utemeljenjem narodnosnih samouprava, djeluje Narodnosni savjet. U Pečuhu, nakon mjesnih i narodnosnih izbora 2014. godine, 2015. utemeljeno je s mandatom na pet godina devet narodnosnih samouprava, među njima i hrvatska. Narodnosni savjet za predsjednika imao je/ima nekoga od zastupnika Skupštine grada Pečuha, a čine ga predsjednici narodnosnih samouprava. Nije Savjet odbor gradske skupštine, ali godinama ima svoj proračun, a on daje i prijedlog Odboru za financije i gospodarstvo koje podnosi Skupštini, prijedlog glede visine godišnje potpore iz gradskoga proračuna pojedinim narodnosnim samoupravama grada Pečuha. Ove je godine Savjet na sjednici 2. ožujka između ostaloga podijelio 16 milijuna 800 tisuća forinti u različitim omjerima za rad devet narodnosnih samouprava, četiri milijuna forinti ostavio je za vlastito djelovanje, od čega je oko 20% namijenjeno za programe a 80% za honorare članova Savjeta, kazuje predsjednik istoga Jozo Hari. Hrvatskoj samoupravi grada Pečuha dodijeljeno je dva milijuna 540 tisuća forinti za 2015. godinu. Sadašnji predsjednik Narodnosnog savjeta Fideszov je zastupnik u gradskoj Skupštini, ali i zastupnik pečuške Hrvatske samouprave Jozo Hari. Kažimo kako je on i član gradskog odbora za kulturu i obrazovanje, a poznajmo ga i kao voditelja HDS-ove ustanove Kulturno-prosvjetni centar i odmaralište Hrvata u Mađarskoj. Pečušku Hrvatsku samoupravu u Savjetu zastupa njezin predsjednik Ivan Gugan.

Branka Pavić Blažetin

PEČUH – Plesačnica KUD-a Tanac, na koju je ulaz slobodan, održava se 21. travnja od 18.30 do 20.30. Ovoga puta na repertoaru su hrvatski plesovi iz Bačke i Baranje, koje podučava umjetnički voditelj KUD-a Tanac József Szávai uz pratnju orkestra što ga čine članovi više pečuških orkestara: Vizina, Baranje i orkestra Hrvatske škole Miroslava Krleže. Kako kaže József Szávai, plesačnica je namijenjena ponajprije srednjoškolicima i studentima, ali se rado očekuju svi zainteresirani. Mjesto održavanja plesačnice: VOKE Vasutas Művelődési Ház (Váradi Antal utca 7/2, Pečuh 7621).

Posjet čelnika Caritasa Pečuške biskupije Varaždinskoj biskupiji

Predstavnici Caritasa Pečuške biskupije posjetili Caritas Varaždinske biskupije, gdje su se upoznali s njegovim djelatnostima i razmijenili iskustva u radu.

Primio ih je i varaždinski biskup mons. Josip Mrzljak, koji ih je kao predsjednik Hrvatskog Caritasa upoznao s radom nacionalnog Caritasa. Ravnatelj Zsolt Besenczi, stručni voditelj Sándor Szép, socijalna radnica Agneza Kuruc i Milica Klaić Tarađija iz Pastoralnog vikarijata Pečuške biskupije, u pratnji svojih domaćina, predsjednika i ravnatelja Biskupijskog Caritasa mons. Ivana Godine, generalnog vikara, te mr. Ante Šole, biskupu Mrzljaku prenijeli su pozdrave pečuškog biskupa Györgya Udvardyja i generalnog vikara mons. Franje Pavlekovića, s kojim se bis-

kup susreo tijekom nedavnog pohoda hrvatskoj zajednici u Pečuhu.

Biskup Mrzljak izvijestio je o djelatnostima i akcijama Hrvatskoga Caritasa, među kojima je i akcija Tjedan solidarnosti i zajedništva s Crkvom i ljudima u BiH, koja će ove godine biti posebno naglašena zbog pohoda pape Franje Sarajevu. Ravnatelj Besenczi upoznao je biskupa Mrzljaka kako je Caritas Pečuške biskupije utemeljen upravo u vrijeme Domovinskog rata u Hrvatskoj kada se organizirano prikupljala pomoć za hrvatske stradalnike koji su u znatnome broju izbjegli i na po-

dručje njihove biskupije. Bio je to veliki poticaj i početak organiziranog rada pečuškog Caritasa. Ravnatelj je također upoznao biskupa Mrzljaka s radom mađarskog nacionalnog Caritasa i pojedinih nad(biskupijskih), te rekao kako u njima postoje određene specifičnosti u organizaciji, djelovanju i prioritetima kojima su posvećeni, ali i veliko zajedništvo i suradnja, te razmjena iskustava radi unapređenja njihovih djelatnosti. Pečuški biskupijski Caritas sa svojim novim ravnateljem Besenczijem nalazi se pred izazovima daljnjeg organiziranja karitativnih djelatnosti i širenja svojih aktivnosti, stoga su njegovi predstavnici veliko zanimanje pokazali za upoznavanje jednog od najorganiziranijih hrvatskih biskupijskih Caritasa. Gosti iz Mađarske razgledali su katedralu, te posjetili Caritasov Dnevni boravak invalidne djece u Čakovcu, Caritasovu pučku kuhinju u Varaždinu i Caritasov dom za starije i nemoćne osobe u Ivancu, u kojima su se pobliže upoznali sa svakodnevnom skrbi o potrebitima, dodatno su razmijenili iskustva i dogovorili uzvratni posjet, jednako kao i mogućnost studijskog putovanja djelatnika ivanečkog doma u Pečušku biskupiju.

Jasminka Bakoš-Kocijan
IZVOR: <http://www.biskupija-varazdinska.hr/>

Program Hrvatskog kazališta za travanj

- 11. travnja 2015. g. u 18 sati Antun Karagić: Svijest – pučki igrokaz, Sentivan
- 15. travnja 2015. g. u 10 sati Tatjana Bertok-Zupković: Mala pčelica Maja – lutkarska igra, Mali BOK-fest, Bjelovar
- 15. travnja 2015. g. u 11.30 Tatjana Bertok-Zupković: Mala pčelica Maja – lutkarska igra, Mali BOK-fest, Bjelovar
- 15. travnja 2015. g. u 14 sati Tatjana Bertok-Zupković: Mala pčelica Maja – lutkarska igra, Mali BOK-fest, Bjelovar
- 18. travnja 2015. g. u 18 sati Antun Karagić: Svijest – pučka igra, Kačmar
- 28. travnja 2015. g. u 11 sati Tatjana Bertok-Zupković: Mala pčelica Maja – lutkarska igra, Gara
- 29. travnja 2015. g. u 10.30 Tatjana Bertok-Zupković: Mala pčelica Maja – lutkarska igra, Šeljin.

Trenutak za pjesmu

HOD ZEMLJOM

ZEMLJA U MENI, ZEMLJA OKO MENE,
NAPROSTO ZEMLJA

I.

zemlja u meni

mrvi se i sipi

usitnjena

u finu prašinu

meku poput papira

pronalazi sakralnu tišinu

zemaljskome mi hodu

Nenad Piskač

Prvi poziv

„Ivan Antunović – narodni preporoditelj Hrvata u Ugarskoj“

Međunarodni znanstveno-stručni skup povodom 200. obljetnice rođenja Ivana Antunovića
Subotica, 19. i 20. lipnja 2015.

Poštovani!

U povodu 200. obljetnice rođenja narodnoga preporoditelja Hrvata u južnoj Ugarskoj Ivana Antunovića, ove će godine, u okviru kulturne manifestacije Dani Ivana Antunovića, biti organiziran međunarodni znanstveno-stručni skup pod nazivom „Ivan Antunović – narodni preporoditelj Hrvata u Ugarskoj“. Skup će biti održan u Subotici 19. i 20. lipnja 2015., u organizaciji Zavoda za kulturu vojvođanskih Hrvata, Katoličkoga društva za kulturu, povijest i duhovnost „Ivan Antunović“ (Vojvodina, Republika Srbija), Znanstvenoga zavoda Hrvata, Filozofskoga fakulteta u Osijeku, Katoličkoga bogoslovnog fakulteta u Đakovu te Filozofskoga fakulteta u Zagrebu (Republika Hrvatska).

Ivan Antunović rođen je u Kurbaji 19. lipnja 1815., a umro u Kalači 13. siječnja 1888. Ovaj kalački kanonik i naslovni biskup bosonski bio je vođom tzv. zakašnje-loga preporoda među podunavskim Hrvatima – Bunjevcima i Šokcima te jedna od najistaknutijih osobnosti među Hrvatima u Ugarskoj u XIX. stoljeću. Sudjelovao je u osnivanju više prosvjetnih i gospodarskih ustanova, a financijski je pomagao školovanje darovitih mladića iz siromašnih obitelji. Publicističku djelatnost započeo je 1870. pokretanjem *Bunjevačkih i šokačkih novina* s kulturnim prilogom *Bunjevačka i šokačka vila*, koje su tiskane na onodobnom hrvatskom književnom jeziku (jeziku Zagrebačke filološke škole). Nabožna djela (molitvenik *Čovik s Bogom*, Kalača, 1884.), prozu (roman *Odmetnik*, Zagreb 1875.) te publicistička (npr. *Poučne iskricе*, Temišvar, 1872.; *Slavjan*, Kalača, 1875.) i teološka djela (npr. *Bog s čovikom na zemlji*, Vac, 1879.) pisao je poglavito na hrvatskom jeziku, premda ima djela pisanih i na mađarskome i na latinskome jeziku. Snažan biljeg na oblikovanje samobitnosti i tradicije Bunjevaca i Šokaca ostavila je njegova *Razprava o podunavskih i potisanskih Bunjevcih i Šokcih* (Beč, 1882.), a ukupno njegovo djelo smatra se važnim iskorakom u

jezičnoj i nacionalnoj integraciji Bunjevaca i Šokaca iz Ugarske u modernu hrvatsku naciju.

I premda je o njemu razmjerno dosta pisano (npr. Andrija Anišić, Josip Buljovčić, Matija Evetović, Ante Sekulić i dr.), njegovo pisano djelo i društveno djelovanje još uvijek zahtijevaju dodatna istraživanja i tumačenja, napose kada je riječ o novim pristupima i interpretativnim paradigmatama. Držimo kako je dvjesto godina od njegova rođenja dobar povod da se u njegovoj rodnoj Bačkoj organizira međunarodni znanstveno-stručni skup s ciljem da

se iz perspektive suvremenih znanosti i novih spoznaja vrednuje njegovo društveno i kulturno djelovanje te njegovo djelo.

Skup će imati interdisciplinarni značaj i okupit će teologe, etnologe, jezikoslovce, teoretičare i povjesničare književnosti te historiografe i kulturologe. Radni jezik skupa bit će hrvatski, a radovi će se izlagati u okviru sljedećih tematskih cjelina: teologija, književnost i jezik te povijest, etnologija i kulturološke teme.

Ovim se pozivaju znanstvenici koji su zainteresirani za izlaganje na međunarodnome znanstveno-stručnom skupu da prijave svoje sudjelovanje.

Napominjemo kako organizatori osiguravaju smještaj i prehranu, a troškove prijevoza snose sudionici.

Popunjenu prijavitnicu (u prilogu) i sažetak potrebno je dostaviti do 1. svibnja 2015. na adresu e-pošte: tzigmanov@zkhv.org.rs Nakon skupa predviđeno je i objavljivanje zbornika radova sa skupa, koji bi imao međunarodnu recenziju.

O svim daljnjim obavijestima sudionici skupa bit će na vrijeme obaviješteni.

Organizatori

PEČUH – Tradicionalni križni put na pečuškoj Kalvariji bio je ustrojen i ove godine za hrvatske vjernike grada Pečuha i okolice, i to 27. ožujka, s početkom u 15 sati. Križni put na hrvatskom jeziku predvodio je svećenik Augustin Darnai, iz Sásda. Križni put na pečuškoj Kalvariji, kaže Marija Bošnjak, organizatorica ovogodišnjeg okupljanja, prije dva desetljeća započeo je pokojni svećenik Sándor Lőrincz. I ove nas se godine po vjetrovitom vremenu okupilo tridesetak u molitvi. (Foto: Á. Kollár)

Proslavljena 10-godišnja suradnja

Prijateljstvo koje oplemenjuje ljubav prema glazbi

Tamara Recek, Ivan Belovari i Ivan Bušić

U koncertnoj dvorani Glazbene i opće umjetničke škole „Jenő Hubay“ 21. ožujka zajedničkim koncertom puhačkog sastava te škole i donjokraljevečkoga puhačkog orkestra proslavljena je 10-godišnja suradnja dvaju sastava. Tom je prigodom potpisana i povelja o jubilarnoj suradnji, koju su potpisali ravnatelj škole György Bokor i dirigent Róbert Kőrösy, u ime Donjokraljevčana, zbog nenazočnosti predsjednika Josipa Receka, predsjednica spomenutoga KUD-a Tamara Recek i dirigent Ivan Belovari.

Hrvatski su puhači i ovoga puta oduševili publiku.

Na svečanome koncertu među inima nazočili su savjetnik Veleposlanstva Republike Hrvatske u Budimpešti Ivan Bušić, načelnik Općine Donji Kraljevec Miljenko Horvat, donaćelnica XV. okruga Angéla Németh, donaćelnik Gábor Pintér te, ne u posljednjem redu, predsjednik Hrvatske samouprave toga okruga Stjepan Kuzma. „U našem okrugu najveći je blagdan onda kada možemo ugostiti naše hrvatske prijatelje. To prijateljstvo večeras ima poseban sjaj“ – naglasio je u pozdravnome govoru donaćelnik Pintér. Nakon uručenja darova pred mnogobrojnom publikom započeo je umalo dvosatni puhački koncert. Na prigodnome koncertu domaćini su izvodili Bartókove, Kodályeve skladbe, i na kraju kao znak poštovanja i prijateljstva kitu hrvatskih napjeva. Puhači iz Donjega Kraljevca izveli su skladbe Happy Music mit James Last, Eho iz Krapine, Stranger on the shore, Vječne melodije, Finale iz opere Nikola Šubić Zrinski i na kraju Vangelisova uspješnica Vatrene kočije. Potpisivanje sporazuma o suradnji dvaju puhačkih sastava upriličeno je u Donjem Kraljevcu 9. svib-

nja 2008. godine, a potpisali su ga tadašnja ravnateljica škole Marija Homor i predsjednik puhačkog orkestra Miljenko Horvat. ako za MCC predsjednik Kuzma reče, posebno ga veseli da na svim priredbama, koje su dobro posjećene, uvijek je nazočan jedan od predstavnika diplomatskoga tijela matične nam domovine. Sve to daje priredbama poseban rang, status i možda nije slučajno kako je Samouprava XV. okruga dio zajedničkih programa Hrvatske samouprave i Donjega Kraljevca uvrstila među svoje, koje također i sufinancira.

Proslavi godišnjica još nije kraj jer u svibnju u okvirima Dana općine Donji Kraljevec obilježiti će se 20. obljetnica Općine, 15. obljetnica Puhačkoga orkestra i 10-godišnja suradnja.

Kristina Goher

Doček Uskrsa

U budimpeštanskome Hrvatskom vrtiću već je uobičajeno da djeca, roditelji i odgajateljice zajednički pripremaju uskrse pisaniice. Ove su godine 27. ožujka bojali jaja, ili zečeve i patke od plastične pjene, tzv. hungarocela. S pomoću mame, bake i tate te stručnih uputa odgajateljica radali su se pravi umjetnički uradci. Ima tko je na jaja lijepio prigodne sličice, oni spretniji su prvo grafitnom olovkom nacrtali motive potom ih obojili kredom ili vodenim bojama. Ne zna se tko se više zabavljao, roditelj ili dijete. Ali to je nebitno kada su zajedničke pripreve za najljepši kršćanski blagdan Uskrs. I pisaniice, zečevi, patke... resit će prelijepi blagdanski stol, i podsjećat će obitelj na još jedno vrtičko veselje, ljubav i zajedništvo.

k. g.

Spomin-otpodne „ocu gradišćanskohrvatske riči“

Prez jubileja o farniku Jožefu Ficku va Prisiki

„Naš otac si, Fitzko Jože!
Još si živ med nami!“

Kažeš prostim pute Božje
Još kot prah va jami!“

(Mate Meršić Miloradić)

Prisički farnik Jožef Ficko ljetos nima okrugli jubilej ni rodjenja (243.) niti smrti (172.), ali va prisičkom Muzeju sakralne zbirke, Bernadeta Zadrović je mislila da će na jedno otpodne, 14. marcijuša, u subotu, skupaspraviti poštovatelje prisičkoga farnika pri svetoj maši zadušnici, na cimiteru ter pri predavanju akademika dr. Nikole Benčića. U mjesnoj crikvi Sv. Egidija mašno slavlje su služili rođeni Prisičan, židanski farnik Štefan Dumović i domaći dušobrižnik István Németh. Potom smo se okupili na

cimiteru kod groba Jožefa Ficka, kojega je dalo Hrvatsko kulturno društvo Gradišća obnoviti 1982. ljeta. Od lani se od toga grobnoga mjesta briga Hrvatska samouprava sela. U ime mjesne Samouprave je ovput na grob prisičkoga farnika vijenac položio načelnik Janoš Grüll, spomin-vijenac je stavio i predsjednik mjesnih ognjogascev Gyula Orbán, a u zastupničtvu Hrvatske samouprave Željezne županije Štefan Krizmanić je na slični način izrazio svoje poštovanje. Molitva i himna Gradišćanskih Hrvatov toga dana se je daleko čula, pod peljanjem Štefana Dumovića. U Muzeju, tj. Dumovićevoj rodnoj hiži je program nastavljen pred svim u nazočnosti Berislava Živkovića, prvoga tajnika Veleposlanstva Republike Hrvatske u Budimpešti, Ivana Gugana, predsjednika Hrvatske državne samouprave, i dr. Mije Karagića, časnoga konzula Republike Hrvatske u Ugarskoj. Pri zanimljivom referatu dr. Nikole Benčića čuli smo o jedinstvenoj ulozi Jožefa Ficka u gradišćanskohrvatskom jeziku i književnosti, a i o njegovim najvažnijim djelima, no profesor nam je otkrio i nesvakidašnje «tajne» iz Fickinoga vrimenta. Iako je Mate Meršić Miloradić nazvao prisičkoga farnika ocem gradišćanskohrvatske književnosti, predavač je tvrdio da to neće odgovarati istini, ali Jožefa Ficka, rodnom iz slovenskoga Boreča, Gradišćanski Hrvati mirno moru smatrati ocem gradišćanskohrvatske riči jer je on učvrstio i normirao naš jezik,

a to je potvrdio i poznati slavist i kroatist László Hadrovics. Ficko je bio zadnji «Hungarus», živio je med granicama orsaga Sv. Štefana, nije bio podrijetlom Ugar, ali je bio ugarski domoljub. Služio je svojem hrvatskomu narodu i dao im je u ruke abecedu, katekizam, Bibliju, šlabikar, molitvenike, uglavnom sve iz crikvene književnosti iz česa se je mogao učiti jednostavan narod. Svoje ime nigdar nije ispisao, samo toliko: «Prisički farnik». Ne znamo kako je izgledao, jer nijedna slika o njemu nije ostala. U obnovljenom molitveniku «Hiža zlata» iz kojega je tiskano barem 60 – 80 000 primjerkov, radikalno je Ficko izbacio sve, što je bilo moderno. Te knjige su jednostavno nestale, a uzrok tomu je, kad je negdo umro, u lijes su mu pod glavu stavili «Hižu zlatu». Tako je profesor Benčić istaknuo «Hiža zlata leži na cimiteru!». Fickin brat – iako se od toga ne piše preveć – bio je ugarski bečar, obisili su ga u Sambotelu. Da li je to istina, ali legenda, pitao se je i preda-

vač, ki za ovo nije našao nijednu potvrdu. U jednom revolucionarnom vrimenu, kad je Crikva izgubila svoj uticaj na narod, Ficko nije pustio najpr, nego je držao najzad književnost i jezik Gradišćanskih Hrvatov, što bi moglo biti i srića, morebit i zato još i dandanas govorimo naš gradišćanskohrvatski jezik, smo čuli. – Naš jezik je uvijek bio vezan uz vjeru i Crikvu, a kad smo počeli izgubiti vjeru, onda smo počeli zgubiti i jezik! – je još dodao dr. Nikola Benčić, čije predavanje je pratio burni aplauz i

jačke pjevačkoga zbora Danica iz Bike, a Marija Kralj je preštala pjesmu Mate Meršića Miloradića, napisanu Gospodinu Jožefu Ficku. Potom su svi zainteresirani mogli pogledati u muzejskoj vitrini važna izdanja crikvene književnosti iz Fickinih dob.

Tiho

„Majka (triput) Divna“ i stari martinački crkveni god

U organizaciji martinačke Seoske i Hrvatske samouprave, priređena je sveta misa i obnovljena stara martinačka „bučura“ (proštenje), „Navještenje Gospodnje“, 25. ožujka, na blagdan

Milosna sliku su nosili darovatelji: Levente Varnai, Jenő Brezović, Jozo Solga i Augustin Darnai.

Blagovijesti. U poslijepodnevnom satima na nogometnom igralištu Cretiću, kako i priliči proštenju, igrala se nogometna utakmica. Ogledali su se martinački veterani i momčad Šomođske županije, a u večernjim satima u tamošnjoj crkvi služena je sveta misa na hrvatskom jeziku uz blagoslov milosne slike «Majka (triput) Divna». Druženje se nastavilo u mjesnom domu kulture na zajedničkoj večeri za uzvanike. Na misi pribivali su brojni uglednici društvenog i političkog života naselja Martinaca i regije, na čelu s generalnom konzulicom Vesnom Halugom i HDS-ovim predsjednikom Ivanom Guganom, martinačkim načelnikom Leventom Varnaijem, predsjednicom mjesne Hrvatske samouprave Đurđom Sigečan.

Djeвица će začeti i roditi sina te mu nadjenuti ime Emanuel, kazuje Sveto pismo, koje čitamo na blagdan Blagovijesti.

Svetu misu na hrvatskom jeziku služio je martinački župnik Ilija Ćuzdi uz koncelebraciju subraće svećenika dekana Joze Egrija, župnika iz Šeljina, rođenog Martinčanina, i bivšega martinačkog župnika Augustina Darnaija, danas župnika u Sásdu. Na orguljama je svirala martinačka kantorica Anica Gujaš. Milosnu sliku koja je toga dana blagoslovljena, crkvi su poklonila četiri darovatelja, a naslikala ju je umjetnica Annamária Bákacs iz Budimpešte. Četvero darovatelja su iznijeli sliku iz općinskoga stana te je ophodnja krenula prema crkvi. Sliku su nosili darovatelji Levente Varnai, Jenő Brezović, Jozo Solga i Augustin Darnai. Nekada je u Martincima (u crkvi) bio oltar koji je srušen i uz koji se slavio blagdan Blagovijesti. Rušenjem oltara umro je i stari crk-

veni god, običaj, pa su se poticatelji oživljavanja stare „bučure“ odlučili kao početak pokloniti milosnu sliku Martinačkoj župi kao prvi korak u narečenom oživljavanju i razloga vjerskoga okupljanja na blagdan Blagovijesti.

Sveto srce Marijino spasenje duše naše – stoji natpis na zidu martinačke crkve, a na svodu je hrvatskim vjernicima toliko dragi natpis Zdravo, Djevo, kraljice Hrvata. Vjera nas je očuvala duga stoljeća, kazat će mi moji sugovornici, vjera i tradicija... Hrvati su veliki Marijini štovatelji.

Na samom početku mise u ulozi naratora Mišo Balaž upoznao je nazočne s likom i štovanjem «Majke (triput) Divne». Štovatelji tri puta pred slikom i u dnevnoj molitvi ponavljaju naziv Majka Divna. Papa Leon XIII. godine 1884. dopustio je da se u lauretanskim litanijama zavi „Majka Divna“ smije tri puta ponoviti, i time je odobrio naslov «Majka (triput) Divna». Namjera darovatelja slike, osim obnavljanja običaja starog proštenja, jest i to da u svojim molitvama Martinčani Majku Božju oslovljavaju njoj najdražim imenom «Majka Divna». Ovaj zaziv sadrži svu vjerničku ljubav prema Mariji, Majci Božjoj s djetetom Isusom u ruci, kojeg oslikana čuva u naručju grijući ga svojim ogrtačem. Tradicija i vjera održale su martinački hrvatski živalj, stoga se organizatori nadaju kako će i nadalje vjera odigrati bitnu ulogu u opstanku zajednice. Uz blagdan Blagovijesti čita se: «Evo službenice Gospodnje, neka mi bude po tvojoj riječi!» (Lk. 1,38). «U ovom najsvetijem trenutku povijesti čovječanstva i svijeta, Marija se predstavlja kao „službenica Gospodnja“ koja omogućuje Božjoj riječi da se utjelovi, trenutak koji određuje povijest svijeta, jer tada počinje ostvarenje spasenja ljudi. U taj Marijin „Da!“ Božja ljubav, Duh Sveti, izvor svakog života, satkao je u njoj tijelo Sina Božjega. Danas svoj pogled upravljamo na čin ljubavi Sina Božjega koji je htio postati jedan od nas i na izvanrednu Marijinu vjeru koja joj je omogućila da postane Majkom Božjom. Svetkovina Navještenja Marijina pozivlje nas da pođemo za Marijom putem vjere, putem djelatne vjere. Takva je vjera velikodušna jer se otvara Božjoj riječi i prihvaća Božju volju, kakva bila i kako god se iskazivala. Takva je vjera jaka jer nadvladava sve teškoće, nerazumijevanja i krize. Takva je vjera djelatna, a pothranjuje ju kao živi oganj ljubav koja želi hrabro surađivati s Božjim planom o nama u izgradnji Božjega kraljevstva.» (Ivan Pavao II., Na blagdan Navještenja, 25. ožujka 1981.)

Branka Pavić Blažetin

Milosna slika „Majka (triput) Divna“ u martinačkoj crkvi

USKRS S PREKRASNIM PISANICAMA

U našoj uskrsnoj tradiciji duboko je usađeno bojanje jaja, takozvanih pisanica. Pisanice, osim simbola života, bile su i uobičajen dar za Uskrs.

Simbolika boja pisanica

Boje na pisanicama imaju bogato simboličko značenje. One mogu biti jednoboje, dvoboje ili višeboje. Nekada se vjerovalo da višebojna jaja imaju posebnu snagu.

Crvena boja predstavlja duhovnu budnost, djelotvornost, milosrđe, radost života i ljubavi. Kršćanski je simbol Kristove muke, Božje ljubavi, nade, energičnosti i služenja Crkve.

Zlatna boja simbolizira duhovnost i mudrost.

Crna boja predstavlja vječnost, smrt, strah i neznanje.

Plava boja simbolizira istinu, nebo, dobro zdravlje i vjernost.

Smeđa boja pisanica predstavlja velikodušnost, žetvu i tlo.

Ljubičasta boja simbolizira vjeru, povjerenje, strpljivost i post.

Simbolika motiva pisanica

Na pisanicama mogu se naći različiti motivi, ureši i uzorci. Geometrijski ornamenti poput crta, četvorina i trokuta čest su ukras pisanica.

Trokut ima vrlo bogatu simboliku pa može na pisanicama predstavljati Presveto Trojstvo.

Točke predstavljaju suze Blažene Djevice Marije i zvijezde.

Spirala simbolizira vječnost, besmrtnost, misterij života i smrti.

Cvijeće simbolizira ljepotu, eleganciju i mudrost.

Klas pšenice predstavlja blagostanje.

Hrastova grančica, list i žir simboliziraju snagu, dugovječnost, muževnost.

Književni kutak

Vera Zemuni

ZEKO TRENIRA

Tko ovih dana vježba tr anje poljem i šumarcima uzduž i poprijeko?

To je odlu io trenirati ve sada uskrsni zeko.

Treba dobro oja ati miši e i duge noge, jer zna da e morati sko iti i na visoke balkone mnoge.

Da i djeci koja nemaju vrtove i žive visoko, kao ptice, stavi u njihove košarice lijepe, šarene pisanice.

POMOZI ZEKI DA DOBE DO MRKVE.

Mons. Blaž Horvat s Julijom Pastori, koja je kilometrima nosila Isusov križ.

Hrvatski križni put u Komaru pokrenula je kaniška Hrvatska samouprava prije četiri godine. Budući da je duhovni događaj regionalnog značaja, od ove godine organizacijske poslove preuzela je Hrvatska samouprava Zalske županije. Zato da se u

Bijanka Dombi čita.

hrvatski vjerski život uključe i mladi naraštaji, županijska organizacija u suradnji s mjesnim hrvatskim samoupravama pobrinula se da i mladi aktivno sudjeluju u pobožnosti. Neki od vjernika krenuli su već u 13 sati od križanja glavne ceste za Jegerseki i pješčili više kilometara s križem sve do svetišta podno brda, u 15 sati pridružili su se i drugi vjernici, gdje ih je čekao mons. Blaž Horvat, te zaželio da sudionici križnog puta prepoznaju Isusa i da ih uskrсни blagđani učvrste u vjeri. Pred vjernike su stali članovi Zrinskih kadeta i vodili ih na vrh uz korizmene pjesme, gdje

Hrvatski križni put s mnoštvom mladih vjernika

Hrvatski križni put u Komaru 22. ožujka pohodilo je iznad stotine hrvatskih vjernika s mnoštvom mladih koji su sudjelovali u čitanju molitava, pratnji križa, sviranju i pjevanju crkvenih pjesama. Članovi Povijesne postrojbe Zrinskih kadeta, tamburaši iz Kerestura, Serdahela i Kaniže, čitatelji iz pomurskih naselja – svi su bili mladi vjernici od osnovnoškolaca do studenata. Križni put predvodio je monsinjor Blaž Horvat, rektor varaždinske katedrale.

su ih čekali keresturski i kaniški tamburaši. Na vrhu brda pred crkvom Marija Vargović, predsjednica Hrvatske samouprave Zalske županije, pozdravila je vjernike, zahvalila im na odazivu i naglasila koliko je važno da se i u vjerskom životu rabi hrvatski jezik, da se moli i pjeva na materinskom jeziku, kako su ih još učile prabake. Od postaje „Jezuš od Pilatuša na smrt odsudjen“ do postaje „Jezuša polažeju v grob“, pjevajući prigodne pjesme na kajkavskom narječju, molili se pomurski vjernici sve do završne molitve. Uvodni molitveni tekst čitala je Erika Rac, nastavnica iz Kerestura, a molitve na hrvatskome jeziku čitali su učenici iz pomurskih sela: Bijanka Dombi, Dorica Nikli, Andreja Švelec, Viktorija Horvat, Matija Benceš i Josip Rodek. I ovaj put dobro je došla jedina molitvena knjiga pomurskih Hrvata „Ruža nebeska“ u kojoj su sabrane pomurske molitve, no mnogi od vjernika je nemaju, stoga je sazrelo vrijeme da se izda njezin pretisak ili možebitno prošireno izdanje, o tome se razmišlja u županijskoj organizaciji. Hrvatski križni put okončali su sviranjem pomurski tamburaši. Svirka dva-

Viktorija Horvat čita kod postaje.

deset i pet mladih tamburaša i sudjelovanje djece dali su poseban ugođaj ovogodišnjemu križnom putu, ugođaj obnavljanja, koje naslućuju i uskrсни blagđani.

beta

Mladi pomurski tamburaši pratili su križni put.

Golem uspjeh Hrvatice iz Mađarske na Svjetskom kupu u kickboxu

Mađarska kickbox-reprezentacija u Dublinu na Svjetskom kupu Irish Open ovih je dana osvojila nadmoćne pobjede u brojnim kickbox-disciplinama (full contact, semi contact, lihgt contact borne u full contact ringu, te tatamin borba na tepihu) te se vratila doma s 20-ak medalja.

Kupu su sudjelovali natjecatelji iz 60-ak zemalja s četiri kontinenta. Irish Open jedan je od najvećih svjetskih kupova kickboxa. Članica Športskoga kluba Titán iz Budimpešte zajedno sa svojim kolegama u reprezentaciji Boglarka Brunner ili kako je od milja zovu Bogi, vratila se iz Dublina sa još jednim zlatom. Ova vesela i mlada djevojka u posljednje dvije do tri godine postiže europske i svjetske pobjede u raznim kickbox-disciplinama. U Dublinu je osvojila zlatnu medalju i na Svjetskom kupu Irish Open 8. ožujka u disciplini full contact 70 kg.

Boglarka Brunner lani u listopadu španjolskom Bilbaou na Europskom prvenstvu kickboxa osvojila je naslov europske prvakinje u kategoriji full contact 70 kg. A kako je sve to počelo, čitamo na web-portalima mađarskog saveza športaša. Borilačke vještine počele su me zanimati još kao 13-godišnjakinju i otada ih stalno učim. Najprije sam se ogledala u thai boxu i kung fu, a s godinama okušala sam se u sanda, savate, box, kickboxu i drugim disciplinama. Posljednjih godina nastojim postići što bolje rezultate u kickboxu, po pravilima K1, lowkick i full contact. Namjera mi je okušati se u svim mogućim disciplinama te upornošću naučenom na polju športa i usađenom vjerom u pobjedu ostvariti sebe i u privatnom životu, kaže ova atletičarka, nositeljica nekoliko prestižnih naslova. Savez Wako jedan je od najvećih svjetskih kickbox-saveza, a natjecanja u K-1, full contactu (natjecanja u ringu), natjecanja u lihgt contactu i semi contactu odvijaju se na parteru (sagu). Isti savez organizira i World Games svake druge godine u K-1 i full contactu te četverogodišnje u light i semi contactu. Svjetski kupovi u organizaciji Saveza Wako najprestižniji su svjetski kupovi i rezultati osvojeni na njima rezultati su u rangu europskih i svjetskih prvenstava. Boglarka je europska prvakinja u K1, brončana na svjetskom kupu full contact, pobjednica svjetskog kupa full contact, pobjednica svjetskog kupa low-kick, sve u organizaciji Saveza Wako.

Rođena je u Pečuhu 1989. godine. Pošla je u Hrvatski vrtić i Hrvatsku osnovnu školu Miroslava Krležu, Srednju stručnu policijsku školu «Béla II.» u Pečvaru (Pécsvárad), studira kroatistiku na Filozofskom fakultetu Sveučilišta u Zagrebu, članica je budimpeštanskoga Športskog kluba Titán. Treneri su joj Gábor Juhász i Leon Benetta. Europska je prvakinja full contacta 70 kg iz

španjolskog Bilbaoa, europska prvakinja K-1 70 kg iz 2012. Full contact 70 kg jest disciplina gdje nema gornje granice težine, tako da nije rijetko da se Boglarka bori i s protivnicama težim od nje i do 20-ak kilograma. Njezina spretnost, brzina, okretnost i dinamika, psihička pripremljenost donose joj pobjede. Budući da studira u Zagrebu, dio svojih treninga Boglarka ima u Zagrebu, dio u Budimpešti. Često sudjeluje natjecanjima diljem Europe i brojnim svjetskim kupovima, što, po njenim riječima, također pridonosi spremnosti, a time i uspjehu.

Napomenimo kako je njezin brat Tihamér Brunner poznat borac, nositelj naslova mađarskog prvaka, dva puta u disciplini muay-thai, a više je puta bio finalist Velike nagrade Mađarskog kickboxa po K-1 pravilima.

Branka Pavić Blažetin

U organizaciji Roditeljske zajednice Hrvatskog vrtića, osnovne škole, gimnazije i učeničkog doma Miroslava Krležu, i ove je godine organiziran uskršni sajam. (Foto: Á. Kollár)

REPUBLIKA HRVATSKA
PREDSJEDNICA

KLASA: 018-12/15-01/03
URBROJ: 71-02-04-15-16
Zagreb, 9. ožujka 2015.

MAĐARSKI PARLAMENT
Odbor za narodnosti Mađarske
Gospodin Mišo Hepp,
glasnogovornik Hrvata u
Mađarskom parlamentu

Poštovani gospodine Hepp,

Najljepše Vam zahvaljujem na ljubaznoj čestitci koju ste mi uputili povodom mog izbora na dužnost Predsjednice Republike Hrvatske. Vaše riječi potpore i dobre želje bit će mi poticaj u predanom obnašanju moje predsjedničke dužnosti.

Želim Vam mnogo uspjeha u daljnjem radu.

Uz izraze osobitog poštovanja.

PREDSJEDNICA
REPUBLIKE HRVATSKE

Kolinda Grabar-Kitarović

Pismo zahvale predsjednice Republike Hrvatske Kolinde Grabar-Kitarović Miši Heppu, hrvatskom glasnogovorniku u Mađarskom parlamentu

Sretan Uskris čitateljima
Hrvatskoga glasnika,
slušateljima Radija Croatice
i posjetiteljima portala
www.glasnik.hu te našim
Facebookovim sljedbenicima!

Uredništvo

Medijskog centra Croatica

POZIVNICA

Igrokazačko društvo Hrvatskoga Židana
Vas srdačno poziva na šalno otpodne

Joško Weidinger:
Reza i sudac
Dan vina
Zbogom lipi Hawai

Nepoznati autor:
Nimi muzikaš pred
sudom

Sudjeluju Židanski bečari

Mjesto: Kulturni dom - Hrvatski Židan
Vrime: 12. apriliša 2015. - 16:00

Svakoga srdačno čekamol
Donesite sobom Zajačimo si knjizice

OBAVIJEST

U organizaciji Odbora za mladež i šport Hrvatske državne samouprave, **u subotu, 25. travnja 2015. godine**, u Hrvatskom vrtiću, osnovnoj školi, gimnaziji i učeničkom domu Miroslava Krleže priređuje se **Hrvatski državni malonogometni kup**.

Momčadi se mogu prijaviti iz šest županija i glavnoga grada do 13. travnja 2015. g.

Svi Hrvati ljubitelji nogometa, ako ste zainteresirani, prijaviti se možete kod predsjednika područnih samouprava (Bačko-kiškunska županija – **Joso Šibalin**, Baranjska županija – **Mišo Šarošac**, Šomoška županija – **Jozo Solga**, Zalska županija – **Marija Vargović**, Jursko-mošonsko-šopronska županija – **Štefan Kolosar**, Željezna županija – **Štefan Krizmanić**, Budimpešta – **Anica Petreš Németh**).

T.S. BONDERSOLJ

11.04.2015.
SUBOTA 20:00

Odlična zabava
uz vrhunske tamburaše!

caffe
BLACK DIAMOND
Kiseljak